

Det Anarkistiske Bibliotek

Proletaren. nr. 1, 1. årg.

Anarkistisk Organ for Skandinavien.

Proletaren. nr. 1, 1. årg.
Anarkistisk Organ for Skandinavien.
Søndag d. 2. februar 1896.

Hentet 12/11/16 fra <https://web.archive.org/web/20071023164613/http://www.anarkister.dk/proletaren.aarg1.nr.1.htm>
Ekspeditionskontor: Saksogade 61, 5. s. Åbent hver aften fra 6 – 9 og søndag formiddag fra 10 – 12.
Redaktionen: Lille Enghavevej 11 a, 1. s. Åbent hver aften fra 7 – 8.

da.theanarchistlibrary.org

Søndag d. 2. februar 1896.

Indhold

Til læserne!	5
Anarkistisk kommunisme.	7
Tilintetgør tanken om, at I er slaver!	9
Arbejd.	12
Anarkismens filosofi.	14

at vi ikke kunne tænke eller forestille os de aller ringeste afviklinger uden dens indgriben og uden dens »protektion«. Men det er ikke anarkismens sag at give en afgrundet skitse af den fuldstændige organisation for det frie, borgerlige samfund, thi når vi gjorde dette, kun med den ringeste autoritetsanvendelse, så ville det hedde sig, at vi satte den kommende slægt nye skranker i vejen. Den idé, som vi i dag holder for at være den bedste, kan allerede i morgen være tom og indholdsløs, og krystalisere dem til en trosbekendelse, så ville det være det samme som at skabe en svær forhindring. I al fald, selv om vi ikke tror det, kunne vi dog formode og spå at kompromitere et hvilket som helst større princip gennem denne udtalelse: »Lad de fremtidige frie mænd sørge for sig selv,« men vi kunne vel nok gennem vore nuværende kundskaber til den menneskelige karakter og af naturlovene drage slutninger af fremtidens anordninger.

(Fortsættes)

* * *

Hvad er en revolution? – At samfundslegemet trækker brystet sammen og hoster for at få slimen bort fra lungerne.

Skomager lock-outen!

Som det vil være læserne bekendt, blev skotøjsarbejderne i et antal af ca. 450 mand d. 15 december udelukkede fra 14 fabrikker her i byen.

Årsagen var den, at man ikke ville modtage en lønreduktion på ca. 10–15%.

Da kampen endnu vedvarer, advares mod tilgang af arbejdskraft.

Venner og meningsfæller, som har evne til at støtte de udelukkede, kan indbetale bidrag på Skomagervendenes Forbunds kontor, Rømersgade 22 st.

Diskussionsklubben Tolerance

afholder diskussionsmøde hver mandag aften kl. 8.30 Vingt-trois, Frederiksborggade 23.

Mandag d. 3. februar er emnet:

Anarkismens filosofi.

Alle har adgang.

Til læserne!

De anarkistiske idéer er kun kendt i en ganske ringe udstrækning af den skandinaviske befolkning. En idé som anarkismen bør imidlertid kendes af alle, og det bliver da dem, der har forstået denne idé, der må sørge for, at dette sker i så stor udstrækning som vel muligt.

Med nærværende nummer af »Proletaren« begynder vi derfor udgivelsen af et organ, hvis opgave det vil være at udbrede de anarkistiske idéer i Skandinavien.

Denne opgave er ganske vist ikke så let, da der vel næppe nogen steder hersker så megen uklarhed og så mange hjernefordrejede anskuelser om anarkismen, som netop her. De borgerlige blade – (Arbejderbladene ikke undtagne) – har mere end en gang kaldet disse idéer for hjernesvind, og dem, der søgte at udbrede dem, for modne til galehuset. Med ordet anarkisme, siger man, forstås lovløshed, det vils ige: Planløshed – »uorden«, både med hensyn til produktionen og produkternes fordeling, og det nuværende samfund er egentlig anarkistisk, anarkisterne er lejede spioner, politiets hjælper, osv.

Nu, i et sådant bjerg af løgn og hjernefordrejende anskuelser, er det vel svært at skaffe klarhed. Men dog, det må og skal gøres, og sikre på, at sandhed og retfærdighed, trods alt, dog tilsidst baner vej, går vi fortrøstningsfulde til værket. »Proletaren« vil kæmpe for grundlæggelsen af et samfund, hvori menneskets lykke er det første og sidste, et samfund uden herrer og trælle, uden undertrykkere og undertrykkede, og bekæmper derfor alle institutioner, alle idéer, alle partier og sekter, som med eller mod deres vilje træder hindrende i vejen for et sådant frit samfunds indførelse. »Proletaren« vil bekæmpe alle falske og løgnagtige anskuelser, alle fordomme (nedarvede eller erhvervede). Den vil anholde og på det skarpeste kritisere alle frihedsfjendtlige tendenser og alle bestræbelser, som går ud på at indskrænke den fri udvikling af individets og massernes åndelige og materielle velfærd, ligegyldig fra hvem de kommer. Med sit had vil »Proletaren« forfølge al ondskabsfuldhed og undertrykkelsesgalskab, hykleriet og slavesindet.

Forblindelsen vil vi beklage.

»Proletaren« vil være ven med enhver frihedsbestræbelse, med enhver, der ærligt og oprigtigt vil virke for at skaffe folket lys, luft og brød.

Enhver medarbejder, såvel bladets redaktør, vil, uden hensyn til afvigende meninger, kun gengive deres anskuelser over mål og midler og over dagens vigtigste spørgsmål. Ingen mening vil blive undertrykket.

»Proletaren« vil bestemt bekæmpe alle skinreformer og alle halvheder, hvis opgave det kun er, at indpuste nyt skinliv i gamle, lykke- og frihedsfjendtlige systemer. Den vil bekæmpe alle forsøg på at fylde maven, for at få det rebelske hjerte til at tie. På det religiøse område, vil »Proletaren« bekæmpe alle på overtro hvilende religionssystemer; for os er religionen ingen privatsag – nej – kun den religiøse overbevisning vil vi betragte sådan, men også på dette område må der skaffes oplysning.

»Proletaren« er fjende af al autoritetstro og ven af enhver selvstændig tænkning og handling, da kun dette kan danne grundlaget for sand menneskelykke. »Proletaren« kan kun kæmpe med ordet, men den vil søge at gøre ordet frugtbringende, ved at opmuntre til fri, modig og energisk handling.

Indret enhver sit liv i overensstemmelse med sin overbevisning og sine naturligtvis kræfter; i den retning kan der allerede nu, i det bestående samfund, udrettes meget. Træd ud af statskirken, når man ikke er religiøs anlagt. Bekæmp på det kraftigste alle forsøg på at befæste de bestående stats- og autoritetssystemer. »Proletaren« vil altid gå foran i sådanne spørgsmål og forsøge at angive den rigtige vej. Støt de alt bestående virkelige kamporganisationer (faglige etc.) og opret nye, selvstændige, af stat og autoriteter uafhængige organisationer, hvorved de undertrykte og nødlidendes selvstændighedsfølelse kan udvikles.

Allerede i det nuværende samfund må man arbejde på at skabe det økonomiske grundlag for det frie, anarkistiske, kommunistiske samfund, og derfor må arbejderklassen slutte sig sammen i økonomiske grupper, såsom: Forbrugs- og produktionsfællesforetagender, hvorved solidariteten og selvstændighedsfølelsen fremmes, ligesom de kan skabe bedre livsstillinger allerede nu i det bestående samfund og derved gøre os mere kampdygtige. Lad fraserne og slagordenes tid være forbi, og lad os ved fri, ubunden tænkning komme til fuld klarhed over alle spørgsmål over alle de idéer, som har menneskehedslykke til formål. Bort med snæverhertetheden, bort med de foruddannede meninger, bort med hykleriet og humbugen, bort med alt unødvendigt had og fjendskab, lad en ærlig og oprigtig stræben samle os til fælles, energisk kamp mod ethvert herredømme, til kamp for et frit, herredømsløst samfund, hvori menneskene endelig kan ånde frit, fri for alle bånd, hvor målet: Lykke og tilfredshed for alle, er nået.

Og nu, alle I, som vil være med til at arbejde for dette formål, alle I, som sukker og lider, alle I, som af jordens skød frembringer alt det, som kan skabe lykke og velvære, alle I, som har hjerte og følelse for de ulykkelige, slut eder om »Pro-

lem mennesket og naturlovene, og fra den fra regeringens side udøvede tvang, stammer al fattigdom, elendighed og forbrydelse og den i det menneskelige samfund bestående forvirring. Vi ser derfor ganske tydeligt, der gives virkelig materielle skranker, som spærrer os vejen, og disse skranker vil falde. Kunne vi håbe, at de ville forsvinde af sig selv, eller kunne ophæves gennem bøn og stemmeafgivelse, så ville vi give os tilfredse med at vente, stemme og bede. Dog de står der, ligesom truende klipper, mellem os og frihedens land, medens fortidens mørke kløft står gabende fuldt af svære, hårde kampe bag os. Vel ville de blive knuste af deres egen vægt, tidens tand vil hensmuldre dem, men dog ville vi løbe fare for at blive knuste og begravede af dem, når vi står rolig for at vente på deres fald.

Og hvorledes er det nu med hin skimtende fremtid bag de truende klipper, som er så prægtig og glansfuld at – – sig det er en drøm. Det er ingen drøm, det er en virkelighed, blottet for alle hjerneforbrændende frembringelser, fri for trone og skafot, præstehuer og geværer. Det er natur, som handler efter sine egne inderste love med alle dens forbindelser; det er en tilbagevendelse til de første originalprincipper, thi var ikke alt vand, land og lys frit, inden regeringen antog skikkelse og form? I det kommende frie samfund ville vi endnu en gang glemme at tænke på sådan noget som »besiddelse«. Hin fremtid er sand og sandfærdig, og vi som generation vokser ind i den. Den samlede, moderne tankegang er besjælet af fremstillingen om en mindre tvang og en ophøjet frihed og den uomstødelige sandhed, at naturen bliver sig selv lig i sine værker. Siden hin mørke tid – som forresten ikke er så meget gammel – i hvilken man troede, at menneskets sjæl var fordærvet fra grunden af og at menneskelig digten og higen var ond i hvilket enhver handling, enhver tanke og følelse blev godkendt og indskrænket og i hvilken man årelod den menneskelige organisme ved ethvert sygdomstilfælde, proppede mennesket fuld af medicin, berøvede det al luft og holdt det såvidt muligt borte fra alle moderlige helbredelsesmidler. Siden hine tider, da man beslaglagde og fordrejede det menneskelige gemyt gennem alle herskende fordomme, inden det kunne danne sig til én naturlig tankegang og indtil vore dage, er denne forestillingsfremskridt stadig og hurtig vokset. Det bliver altid indlysende i ethvert tilfælde, at jo mindre vi bliver regerede, desto bedre bliver vi ledede.

Med denne besked ville ikke mange være tilfredse og som følge deraf spørge: Hvorledes og hvorfor? De ville gå over til de mindste detaljer og udgrunde alle midler og veje dertil. Hvorledes er det muligt som menneskeligt væsen at leve videre, at spise og at sove, at arbejde og at elske, at bytte og at handle uden regering? Vi er så vant til denne »autoritet« i en hvilken som helst livsstilling,

Anarkismens filosofi.

Anarkismens filosofi indesluttet i dette ene ord »frihed«, og dette ene ord er omfattende nok til at indeslutte alle andre ting i sig. Anarkismen sætter ikke nogen skranke for forskningens tanke, overhovedet ikke for nogen som helst form af det menneskelige fremskridt; den betragter ikke noget som sandt og bestemt, at fremtidige opdagelser ikke kunne bevise dens urigtighed deraf; den har kun et eneste uforanderligt og ufejlbarligt motto: »Frihed.« Frihed til opdagelse af mulig sandhed, frihed til udvikling, frihed til et naturligt og urkraftigt liv. Andre filosofier sammensættes af krystaliserede ideer af grundsætninger, som man har taget til fange mellem katetrene, tvungen og stedse holdt dem for hellige til at de skulle forstyrres gennem en nøjagtig prøvelse. Der er sat grænse for ethvert andet filosofisk system, en imaginær (indbildt) linie, udover hvilken ingen folkeånd vover at trænge, af frygt for, at nogen som helst yndlings-idé skulle forsvinde som mytes fabel. Men videnskaben er ubarmhjerterig og kender ingen ærefrygt; thi dens embede er at være således og ikke andet, opdagelserne og påfølgende slutninger fra i dag bliver ofte ophævede den næste dag. Anarki bevogter videnskabens porte, den er ceremonimester for alle sandhedsformer. Anarki vil bortfjerne alle skranke, mellem det menneskelige væsen og den naturlige udvikling, det vil afklæde alle jordens naturlige hjælpemidler, alle kunstige indskrænkninger, for at legemet kunne ernæres normalt og vendenssandheden befries for alle fordommens og overtroens lænker, menneskeheden udvikling på harmonisk måde. Derfor er den det stik modsatte af alle tvangs- og voldsidéer, den hader enhver form af tvang fordi den hæver individets ret, den hader såvel den autoriserede, nationale tvang, som også den uansvarlige, enkelte person. »Ja, men hvorledes« – kunne måske mange spørge – »sætter I Eders forsvar for vold og revolution i samklang med Eders fredelige filosofi?«

For alle, som er fortrolige med verdenshistorien, må det stå klart, at i den kommende omvæltning, enten vi er med eller imod, vil vold dog blive anvendt. Vi er dog berettiget til at forberede folket derpå, da vi daglig ser, hvorledes der bliver brugt vold overfor os, for at opretholde »ordenen,« som hellere burde kaldes uorden. Enhver institution, som bringer menneskeheden uretfærdig, kan kun holde sig ved vold og trusler, og derpå mangler det ikke. Velfyldte arsenaler og fortræffelig indøvede regimenter er pillerne for kastevæsenet og monopolet støtter sig til domstolens og den besiddende klasses magt. Et gennem love autoriseret tvangssystem gør indgreb i menneskets personlige rettigheder og øver vold mod de naturlige kræfter. Det træder hindrende imel-

letaren«, og virk for dens udbredelse i hele Skandinavien, og den anarkistiske idé vil trænge frem, trods alt.

Anarkistisk kommunisme.

Når man går ud fra den grundsætning, at alle tilstedeværende rigdomme er frembragt af naturen og af alle tidligere og nuværende generationers arbejde og at det enkelte menneske selv kun opnår dygtighed ved sine omgivelser, dvs., igennem samfundet, kommer vi til den slutning, at også alle disse rigdomme tilhører hele menneskeheden og at ingen enkelt har ret til at kalde noget som helst for sin ejendom; derfor er vi kommunister. Men da naturen ikke har skabt nogen med forrettigheder, men sætter alle individer i verden på samme måde og skabt af samme stof, så forlanger vi for alle de samme rettigheder; at intet menneske udøver autoritet over et andet eller andre mennesker og er derfor antiautoritære eller anarkister; det vil sige, vi tilstræber et samfund uden herredømme, et samfund hvori individets frihed er sikret.

Fremsætter man nu af og til disse ideer blandt bekendte og i selskabskredse overvældes man tit med de mest komiske spørgsmål. »Ja« siger en, »når nu enhver kan gøre hvad han vil, og jeg er i besiddelse af en bolig, som en anden imidlertid også synes om, og når han nu er den stærke og fordriver mig, hvor kan jeg så skaffe mig min ret, når der ikke er nogen autoritet, nogen regering? Eller jeg har en smuk frakke eller en anden køn genstand, og han, den stærkere, fratager mig den, hvad så?«

En anden mener: »Her er en rig, frugtbar egn, hvor indbyggerne har i overflod af alt, men de vil ikke afstå noget til en fattigere egns befolkning, hvorledes skal dette reguleres uden autoritet, uden regering?«

En tredje spørger: »Hvad skal der gøres ved dem som ikke vil arbejde? Er disse ikke (når man tillader dem den fri nydelsesret) ligeså godt ubytttere som dem, vi nu har og som vi vil have afskaffet?«

Nu, vi er naturligvis ikke profeter og kan derfor ikke i detaljerne nøjagtig anskueliggøre det fremtidige samfund således som det vil blive; dog kan vi danne os en idé derom, når vi lægger alt det til grund for vore betragtninger, som nu til dags så temmeligt anerkendes som fornuftigt.

Som en almindelig grundsætning gælder for tiden allerede det ordsprog, som siger: Den, der kommer først til mølle, får først malet. Går vi f.eks. ind på et

hospital, så kan vi bemærke, at patienten fremstilles for lægen i den rækkefølge, som han er kommen, og dette finder man dog for fuldstændig i sin orden, til trods for, at man ekstra ved nummer er forhindret i at trænge sig frem foran de andre, og noget lignende kan man se ved mange lejligheder.

I fremtiden ville man finde det for ligeså selvfølgeligt, at den, der var i besiddelse af en bolig, en frakke eller en anden genstand uhindret fik lov til at benytte alt dette. Det vil næppe falde nogen ind at opfordre en anden til at rømme sin bolig eller til at trække sin frakke af eller at udlevere en anden genstand, som begge synes om, når alt dette (og overhovedet alt, hvad man behøver til livsopholdet) dog på andre steder står til rådighed for vedkommende.

Ved samfundslivet har menneskene dog lært at respektere hinanden så meget, at man ikke, uden at forholdene tvinger dertil, forgriber sig på sine medmennesker.

Hvad nu det andet spørgsmål angår, så ville dette, at indbyggerne af en egn, som havde overflod, ikke ville udlevere noget af det overflødig til en anden egns befolkning, som manglede, kun kunne tænkes, når egnens beboere stod i fjendskab til hinanden, som det nu tit er tilfældet, hvor den ene nation (ophidset af de herskende) med mordvåbnet i hånden kæmper mod den anden, og ved sult og andre midler søger at tvinge dem til overgivelse.

Folket selv ville uden disse ophidselser ikke være fjendske mod hinanden og vil derfor heller ikke være det i fremtiden, men føle sig som brødre.

Til trods herfor tror vi imidlertid at vi tør antage, at en sådan udjævning af nøden ved næringsmidler, slet ikke så ofte vil være nødvendig, som mange forestiller sig det.

Englands befolkning f.eks., ville uden tvivl lide hungersnød, dersom produktionens kvantum i fremtiden ikke ville overstige det nuværende, og der ingen indførsel fandt sted. Men det er statistisk påvist, at dersom alt land blev rationelt opdyrket og frugtbargjort, ville der derved kunne skaffes så mange levnedsmidler til veje, at en 10 gange så stor befolkning, som den nuværende, ville kunne tilfredsstilles.

Endvidere kan man af gode grunde forudsætte, at menneskene ville samle sig mere i de frugtbare egne og forlade det øde land, (sålænge jordens befolkning ikke havde tiltaget altfor kolossalt), for derved ville der være opnået en stor arbejdsbesparelse. Det vil således efter vore anskuelser slet ikke være nødvendigt at producere for udførsel, (metaller og træ dog undtagne).

Men her støder vi atter på et spørgsmål, nemlig dette: Hvorfor skulle en egns befolkning, som havde næringsmidler i overflod, endnu tilmed plage sig med at grave erz og forsende det til folk i fjerne lande?

Og dog ligger der i ordet »arbejd« en benævnelse på det virkelige naturlige liv. Et liv uden arbejde, er det samme som et liv i døden; arbejdet bør betragtes som en livsfornödenhed og samtidig en adspredelse. Hele naturen er et eneste arbejde, naturlovens harmoniske, aldrig fejlslående arbejde; der hvor harmonien hersker, er arbejdet en velsignelse, men disharmonien kan gøre arbejdet til en forbandelse og selvfølgelig hele livet.

Men arbejdets frugter hvad er de? Vi ved, at dagen er lang og tung, vi ved, at dag efter dag, år efter år, forfærdiger vi ting for andre, som vi selv så hårdt trænger til, men vi må undvære det, vi som arbejder, vi som opretholder hele samfundet, som følge deraf er vi de virkelige mennesker i den fulde forstand.

Arbejdets frugter! Hvis vi vil undgå at se dem, da må vi drage ind i vore skove, langt ind i Afrikas sandørkener eller ud på det vilde hav. Hvorhen vi ellers vender os, ser vi de pragtfulde paladser, udenpå flot udstyrede, indeni fint møblerede med alle mulige luksugenstande, – men bor vi dér? Og de fine ekvipager, kører vi i dem? Nej, nej og atter nej, vi som er de virkelige mennesker, vi bor ikke i de flotte paladser, vi må nøjes med et elendigt 1-værelses-hummer i en bagbygning, hvor der aldrig kommer hverken lys eller luft, indenfor hvivægge der altid hersker den største nød, savn og elendighed, hvor der imellem år og dag mange flere mennesker dør af sult, end nogen tænker sig. Hvem har opført de flotte paladser, og hvem har forfærdiget de kostbare ekvipager? Det har vi, vi proletarer, men samfundets dovenkroppe, bourgeoisiet, har sat sig i besiddelse af alle samfundets goder, de havde berøvet os retten til at nyde, men derimod givet os tvangen til at yde.

Her i naturen gives der kun et væsen, der lader sig bedrage, og det er nemlig mennesket. Naturen selv lader sig ikke bedrage, snyder vi jorden for dens bearbejdelse, da snyder den igen med udbyttet. Forsøger vi at snyde arbejdshesten for foder, da vil den ikke arbejde. Kun proletariatet lader sig bedrage og udsuge af udbytterne. Hvis vi ville gøre det samme, som selve naturen, da bestod det nuværende samfund, som kun opretholdes af løgn og dumhed, ikke en eneste dag længere, men mennesket er et godmodigt væsen.

Et nyt syn har altid vanskelighed ved at bane sig vej. Som alt nyt finder også dette syn modstand, men det må have modstand; først ved at arbejde sig gennem modstand, kan en sandhed vinde frem til anerkendelse.

Mis

Arbejd.

»I dit ansigts sved skal du æde dit brød!« Således skal det første arbejdsbudskab havde lydt her på denne vor syndige jord. Som en gengældelse, en hævn, er arbejdet kommen over os, og som straf skal denne byrde hvile på os i alle vort livs dage, knugende os ned i støvet, ydmygende vort hoffærdige sind. Et trældommens mærke er sveddråberne, der triller ned af vore ansigter, når vi har taget kraftigt fat for os selv, vore medmennesker, og dermed for hele samfundet. Fornedrelse og vanære kaldet, og et forbandelsens tegn er det, fordi vi proletarer stadig er nødsaget til at stå i kapitalistens trædemølle for at opretholde vort eget liv med en lille sulteløn, for der igennem at opretholde samfundets dovenkroppe, bourgeoisiet, som lever i overflod og overdådighed, hvis hele "arbejde" kun består i at give tyranniske ordrer til sine slavevogtere.

Vågn op til arbejde! er vor bekendte morgensang, når vi efter en nats utilstrækkelige hvile på et hårdt og dårligt leje drager ud af en søvn, hvis lyse drømme måske er den eneste lykke vi har her i livet. til arbejde! Lyder det fra dampfløjterne og fra fabrikklokkerne med en spottende tone, når vi i den tidlige morgenstund går på vort arbejde, lige til vi høre porten blive smækket i for os. Arbejd! således står der skrevet i formandens gnavne ansigt; kammeraternes sagtomdige »godmorgen« har den samme ordlyd, – maskinens stønnen, remmenes klappen på skiverne, damphammerens dunren, lyden af de mange hammerslag, lyden af de mange filstrøg, råb osv., – alt dette synes at samle sig til en eneste lyd, et eneste gentagende råb – »arbejd«; adlydes ikke parolen fuldt ud, da slynges sultepisken henover den synders hoved, som har været opsættelig, – i form af et afskedsbevis.

Altid arbejde, altid slid, ingen ro og ingen hvile, vort legeme opslides stadig af den lange, møjsommelige arbejdstid og vor ånd sløves af legemets nerveopslidende, mekaniske bevægelser. Ja, ånden burde overflødiggøres, for den piner os blot i det nuværende samfund.

* * *

Var det ikke i et sådant tilfælde det fornuftigste, at man stillede minerne til disse folks rådighed og lod dem komme for selv at grave erz? Egentlig har de jo den samme ret dertil, som de indfødte, da dog alle naturens goder må betragtes som universalt fælleseje. Menneskene behøver imidlertid ikke at bekrige hinanden derfor, da der foreløbig er i overflod af alle disse stoffer, og den menneskelige opfindelsesånd nok senere, når de var udtømte, skulle vide at finde erstatning.

Endeligt ville vi betragte det som højst fornuftigt, om f.eks. portugiserne, som hidtil, ville sende deres portvin til England og selv nøjes med vand eller andre dårlige drikkevarer.

Fornuftigere er det da, at man i et hvilket som helst land lever af de produkter, der frembringes i landet, efter at produktionen så meget som muligt er indrettet i overensstemmelse med den almindelige fornødenhed.

Og da der i fremtiden, i modsætning til nu, vil være bedre lejlighed for menneskene til at bevæge sig over hele jorden, så kunne de, alt efter deres ønsker, komme i besiddelse af de mest forskellige nydelser, trods nedgangen i ind- og udførsel.

Det tredje spørgsmål, angående dem, der ikke vil arbejde, vil blive gjort til genstand for en selvstændig artikel i et senere nummer.

Tilintetgør tanken om, at I er slaver!

Den største del af menneskene er slaver, ikke alene på det økonomiske, men også på det åndelige. Igennem det feudale, og ifølge det kapitalistiske udbytningssystem, er den meget overvejende del af befolkningen nået dertil, at de, uden videre eftertænken om hvorfor og hvorfor deres nakke blev bøjet under åget, af undertrykkelse og udbytning osv., at de stiltiende og tålmodig lader sig udpresse og mishandle.

Med studsende forundring ser vi, hvorledes menneskene er forfaldne til den uvirksomme »fatalisme« (en uundgåelig tilskikkelse). De betragter det af deres privilegerede menneskebrødre til dikterede mishandlinger og dermed følgende elendighed, som noget, der ikke lader sig forandre, og endog når de til dels mærker de fodspark, der bliver tildelt dem, så reagerer de ikke, men vanker med dyb ærbødighed deres tornefulde vej.

Tankeløst går gennemsnitsproletaren til sit dagværk, tankeløst rakker han sig af, dagen over: Tankeløs og udmattet slæber han sig hjem om aftenen til sin bolig eller rettere sovested.

Tankeløs står han ved sit arbejde i den skumle fabrik, et glansløst blik kaster han ud på gaden til dem, som spadserer i den friske luft og det dejlige solskin.

Tankeløs glæder han sig over at se sin udbyrters smagfuldt udstaferede, rød-mussede barn, i følge med dennes guvernante, spadserer forbi. Han tænker ikke efter, hvorfor han er fordømt til at tilbringe hele sit liv i denne dræbende, giftige fabriksluft.

Han tænker ikke på sine egne børn, ved synet af bourgeoisbarnet, ikke på sine egne sygelige og forkrøblede væsener, som kun er indhyllet i pjalter, og på sin hustru, hvis kræfter daglig bliver fortæret af et møjsommeligt arbejde. Det forekommer ham kun som en last.

Vanen har afstumpet hele menneskets følelseskraft, de ser kun udbytning og undertrykkelse omkring dem. De lærer i skolen, i kirken, og rundt omkring, at det altid har været således – og som følge deraf altid må blive sådan – og dermed hører de undertryktes filosofi op, derpå strander tilløbet af nye idéer, revolutionære og revolutionerende tanker.

»I dit ansigts sved skal du æde dit brød – –« Altså, du, Adams efterkommer, arbejd, slid og slæb, det er arvesyndens guddommelige forbandelse.

»Enhver mand er øvrighedens undersåt, thi den er indsat af Gud.« Derfor buk dig, hold mund, og kys den hånd, som slår dig.

På disse vanvittige, kristelige bibelord, som i forskellige variationer hersker over menneskenes såkaldte samfundsliv, strandede hidtil ethvert forsøg på at gøre det opadstræbende menneske tilgængelig for befriende tanker.

I hele folkelivet, indtil den yderste grænse, mærker man slaveånden, hos menneskene.

Den gudelige og statlige autoritet overføres på Guds repræsentanter og statens embedsmænd sikrer dem en viltudstrakt autoritet i det offentlige liv.

»På hver gendarms pande ser man sporene af den olie, som monarken er salvet med.«

Denne interessante udtalelse af den russiske revolutionære Alexander Herzen, illustrerer fortræffelig den autoritetsfølelse og slaveånd, der har bemægtiget sig den store, brede folkemasse.

På gaden forsøger en betjent at anholde en mand, der tilhører proletariatet. Den samme er villig til at følge med »statsmagtens repræsentant«, men modsætter sig dog alligevel, på grund af, at betjenten vil tage ham i frakkekraven. Da træder ud af den omstående kreds, arbejdere, proletarer, der straks er vil-

lige til at understøtte betjenten med at slæbe deres lidelsesbroder, på en rå og voldsom måde, på stationen.

Hvem har ikke set sådanne billeder af folkelivet, og på hvem har da sådant skuespil ikke gjort et forbitret indtryk, som om halsen skulle snøre sig sammen, som om den sad i en skruestik.

Den slags sandheder kaster et blændende strålelys på de undertryktes slaviske underdanighed. Igennem vanen er lemmerne blevet så vant til at bære lænkerne at de ikke mærker trykket af jernet. Igennem den lange nat, det økonomiske og åndelige slavebånd, er en stor del mennesker blevet ukendt med den af sollys strålende frihedstanke.

For dem synes frihed som noget helt umuligt, som noget, der slet ikke kan komme i betragtning; i bedste tilfælde synger han en skumrende sommeraften sentimental-vemodig: »Frihed, du nordens kække mø«, men det virksomme sind til befrielse, den revolutionære selvfølelse, den mangler.

Da træder anarkismen frem på skuepladsen, en ny og mægtig stræben har udviklet sig, men massen er endnu ikke blevet besjælet af den, men alligevel dukker her og der i samfundet mange friheds-apostle op, som i ord og gerning prædiker ideal-læren. De styrter de gamle guder i støvet. Og om også den store proletarhær i sin helhed er undfanget af blinde fordomme og ligegyldighed og er fjendtlige overfor den nye lære, så ser man dog stadig, at tilhængernes tal vokser, og at anarkismen skrider i et rask tempo fremad.

Institutionerne, som omfatter den herskende, den borgerlige samfundsklasse, staten, kirken og ejendomsbesidderne samt deres organer, ser at deres eksistens er truet og søger med alle mulige midler at udskyde deres undergang.

Forfølgelser og forholdsregler imod anarkister, det er den sidste kraftanstrengelse det borgerlige samfund for tiden gør. Det er jo endnu kun, sørgelig nok, i stand til at kunne fordærve et antal personer, men aldrig er de i længden i stand til at kunne støtte eller opretholde det borgerlige samfund. Slavefølelsen hos folket begynder at forsvinde, det viser de opstande og harmen imod de herskende klasser, som så godt som overalt i den civiliserede verden gør sig gældende.

Og efterhånden som autoritetsfølelsen forsvinder og menneskeligheden er besjælet af frihedstanken, den ventende folkelyksalighed, og at den idé, som er opstået igennem den anarkistiske propaganda, har fortæret resterne af vore kvalfulde, magthaveriske tilstande, så er jordbunden blevet frugtbar til at en fri slægt kan opvokse og blomstre den er ikke trykket under tvangs-slaveåget, intet produkt af det økonomiske og åndelige slaveri, men selvstændig i virken og tænken.